

Uloga i značaj glamping turizma za razvoj turizma Republike Hrvatske

Mavračić, Lucija

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:191:754627>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-21**



Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management](#)



SVEUČILIŠTE U RIJECI

**Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni prijediplomski studij**

LUCIJA MAVRAČIĆ

**Uloga i značaj glamping turizma za razvoj turizma Republike
Hrvatske**

**The role and significance of glamping tourism for the development
of tourism in the Republic of Croatia**

Završni rad

Zabok, 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni prijediplomski studij
Poslovna ekonomija u turizmu i ugostiteljstvu
Studijski smjer: Menadžment u turizmu

**Uloga i značaj glamping turizma za razvoj turizma Republike
Hrvatske**

**The role and significance of glamping tourism for the development
of tourism in the Republic of Croatia.**

Završni rad

Kolegij: **Uvod u turizam** Student: **Lucija Mavračić**

Mentor: **Prof. dr. sc. Alkier Romina** Matični broj: **24544**

Zabok, mjesec 202



SVEUČILIŠTE U RIJECI UNIVERSITY OF RIJEKA
FAKULTET ZA MENADŽMENT U TURIZMU I UGOSTITELJSTVU
FACULTY OF TOURISM AND HOSPITALITY MANAGEMENT
OPATIJA, HRVATSKA CROATIA

IZJAVA O AUTORSTVU RADA I O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG ZAVRŠNOG RADA

Lucija Mavračić

(ime i prezime studenta)

24544

(matični broj studenta)

Uloga i značaj glamping turizma za razvoj turizma Republike Hrvatske

(naslov rada)

Izjavljujem da sam ovaj rad samostalno izradila/o, te da su svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu jasno označeni kao takvi, te navedeni u popisu literature.

Izjavljujem da kao student–autor završnog rada, dozvoljavam Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa završnim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog mog završnog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>.

U Opatiji, **2024.**

Potpis studenta

Sažetak

Glamping turizam, spoj luksuza i kampiranja, postaje sve popularniji oblik odmora, posebno među putnicima koji traže jedinstvena i autentična iskustva u prirodi. Ovaj oblik turizma nudi mogućnost uživanja u prirodi bez žrtvovanja udobnosti, čime privlači različite demografske skupine. U ovom radu istražiti ćemo razvoj glamping turizma u Hrvatskoj, trenutne trendove, izazove s kojima se suočava te predviđanja za budućnost ovog segmenta turističke industrije. Glamping, ili glamurozni kamping, nastao je kao odgovor na potrebu modernih putnika za udobnošću tijekom boravka u prirodi. Ovaj koncept se počeo razvijati u 21. stoljeću, a popularnost mu je porasla zbog sve veće potražnje za autentičnim iskustvima, održivim turizmom i luksuznim smještajem u prirodnim okruženjima. U posljednjih nekoliko godina, sve više kampova i turističkih agencija prepoznalo je potencijal glampinga, te su razvili raznoliku ponudu koja uključuje luksuzne smještajne jedinice smještene u prirodnim okruženjima. Međutim iako se ponuda povećava, Hrvatska se suočava s problemima poput nedostatka standardizacije u definiciji glampinga, kao i manjkom istraživanja i analize tržišta. Također, konkurencija s drugim destinacijama koje nude slične sadržaje može otežati pozicioniranje Hrvatske kao vodeće destinacije za glamping. Predviđanja za budućnost glamping turizma u Hrvatskoj ukazuju na daljnji rast i razvoj. Očekuje se da će sve veći broj putnika tražiti jedinstvena iskustva koja uključuju blizinu prirodi i visoku razinu udobnosti. Kako se Hrvatska pozicionira kao ekološki svjesna destinacija, glamping može postati ključni element u promoviranju održivog turizma.

KLJUČNE RIJEČI; *kampiranje, glamping, glamping turizam, luksuzno kampiranje, trendovi kampiranja*

Sadržaj

Sažetak	0
UVOD	1
Metode i izvori istraživanja.....	2
Struktura rada	3
1. KAMPING	1
1.1. Osnovne karakteristike kamping turizma.....	2
1.2. Povijesni razvoj kamping turizma	6
1.3. Suvremeni trendovi kamp turizma	10
2. GLAMPING KAO SUVREMENI OBLIK KAMPING TURIZMA	13
2.1. Pojmovno određenje glamping turizma.....	14
2.2. Evolucija glamping turizma	15
3. RAZVOJ GLAMPING TURIZMA U HRVATSKOJ	18
3.1. Osnovna obilježja glampinga u Hrvatskoj	19
3.2. Povijesni razvoj glampinga u Hrvatskoj.....	22
3.3. Glamping ponuda u Hrvatskoj.....	23
3.4. Buduće odrednice razvoja glamping turizma u Hrvatskoj	30
ZAKLJUČAK	33
LITERATURA	35
POPIS ILSUTRACIJA.....	37

UVOD

Selektivni oblici turizma u suvremenoj turističkoj ponudi vrlo su brojni, a među njima je i kamping turizam kao jedan od oblika. Kamp kao jedan od najpopularnijih oblika i smještaja u usponu, predstavlja jeftiniji oblik boravka u odnosu na ostale smještajne objekte. Obilježje kamping turizma je prostrani i otvoreni prostori najčešće u blizini obale, ali i u unutrašnjosti gdje turisti borave u šatorima i kamperima. Kako mu potražnja sve više raste i turisti su željni netaknute prirode, svojom ponudom pobija već duži niz godina stereotipe o kampu kao jeftinoj i oskudnoj vrsti ljetovanja.

U suvremenom turizmu kamp pruža više od kamp kućice i prirode. Današnji kampovi su visoko kategorizirani, te su u korak sa vremenom trendova mobilnih kućica, glampinga i kamperizma. Trendovi potiču kampove da sve više ulažu u kvalitetu i u povećanju turističke ponude, te tako u samom kampu danas možemo naći i luksuznije smještajne objekte za turiste veće potrošne moći. Ono što se uvelike pridodaje suvremenom praćenju trendova je i politika održivog razvoja, gdje se posvećuje velika pažnja na očuvanju okoliša, te obnovljivim izvorima energije, što isto privlači današnjeg suvremenog turista koji teži dobrom odmoru i zabavi, ali i očuvanju prirode (Ivandić, 2021). Osim klasičnih kampova, sve se više ističe glamping kao suvremeni oblik kamping turizma.

Glamping kombinira elemente luksuza i udobnosti s prirodnim okruženjem, pružajući posjetiteljima jedinstveno iskustvo. Definicija glampinga obuhvaća različite stilove smještaja, od šatora i kućica na drvetu do luksuznih kampova opremljenih svim potrebnim sadržajima (Barebones, 2013). Ovaj oblik turizma je evoluirao kao odgovor na rastući interes za autentičnim i održivim iskustvima koja ne uključuju kompromis u udobnosti. Zakonska regulativa i propisi vezani uz glamping također igraju važnu ulogu u njegovom razvoju. U Hrvatskoj, razvoj glampinga suočava se s izazovima kao što su usklađivanje s propisima o zaštiti prirode, ali i potreba za jasnom kategorizacijom i standardima koji bi omogućili kvalitetu usluge. Uzimajući u obzir sve veći broj glamping ponuda, jasno je da Hrvatska ima potencijal postati značajna destinacija za ovu vrstu turizma.

Budućnost glamping turizma u Hrvatskoj ovisit će o nekoliko ključnih čimbenika. Prvo, potrebno je poticati ulaganja u infrastrukturu i razvoj novih lokacija, posebno u manje dostupnim, ali prirodno privlačnim područjima. Drugo, važno je educirati i informirati potrošače o prednostima glampinga i njegovim mogućnostima, čime će se povećati interes za ovakvom vrstom putovanja. Osim toga, održivost i ekološki pristup trebaju biti u središtu svih razvojnih aktivnosti, čime će se očuvati prirodne ljepote koje privlače turiste.

Predmet i cilj rada

Temeljni predmet ovog rada je analiza razvoja i poslovanja glamping turizma u Republici Hrvatskoj, uz fokus na strategije budućeg razvoja ovog specifičnog oblika kampiranja. Glamping, kao koncept luksuznog kampiranja, postaje sve popularniji u turističkoj ponudi, a Hrvatska, predstavlja idealnu destinaciju za njegovu implementaciju. Za ostvarenje ovog cilja nužno je provesti analizu upravljanja tržištem ponude i potražnje glamping turizma u Europi i Hrvatskoj. To uključuje prepoznavanje trenutnih trendova, profiliranje ciljanih skupina te istraživanje konkurencije. U tom kontekstu, potrebno je sagledati i zakonsku regulativu koja se odnosi na glamping turizam, uključujući propise o izgradnji, sigurnosti i zaštiti okoliša, kako bi se osigurala održivost i usklađenost s lokalnim zakonodavstvom.

Cilj rada je identificirati i analizirati trendove budućeg razvoja glamping turizma u Republici Hrvatskoj. Kroz prikaz ključnih faktora razvoja turističke ponude, rad će istražiti pretpostavke i karakteristike potražnje za glamping turizmom. Pritom će se razjasniti pojam glamping, njegovu definiciju, pojavne oblike te pristup razvoju ovog segmenta turizma. Ovaj rad će doprinijeti boljem razumijevanju glamping turizma kao rastućeg segmenta turističke ponude u Hrvatskoj te pružiti smjernice za razvoj strategija koje će omogućiti održiv i uspješan rast ovog oblika kampiranja u budućnosti.

Metode i izvori istraživanja

Za izradu teorijskog dijela koristiti će se metoda sekundarnog istraživanja, poznata i kao metoda istraživanja za stolom (*desk research*).

- **Sekundarni izvori podataka** podaci za sekundarno istraživanje bit će prikupljeni iz raznih dostupnih izvora, uključujući domaću i stranu literaturu, relevantne znanstvene i stručne članke, časopise, baze podataka te ostale internetske izvore. Ovi izvori poslužiti će kao temelj za izgradnju konceptualne teorijske podloge rada.
- **Induktivna metoda** u istraživanju će se primijeniti induktivna metoda, koja se oslanja na sustavnu analizu pojedinačnih činjenica kako bi se formulirali opći zaključci. Ova metoda omogućava razvoj općih teorijskih postavki na temelju specifičnih zapažanja.
- **Metoda analize** razlaže složene misaone tvorevine, kao što su pojmovi, gledišta i zaključci, na njihove osnovne sastavne dijelove. Ova analiza omogućuje dublje razumijevanje svakog elementa zasebno, ali i njihovih međusobnih odnosa.
- **Metoda sinteze** sukladno analizi, metoda sinteze uključuje spajanje pojedinačnih dijelova ili elemenata u cjelinu. Ovaj postupak omogućuje oblikovanje složenih misaonih struktura iz jednostavnih sastavnica, čime se stvara cjelovitiji uvid u predmet istraživanja.

Struktura rada

U uvodnom dijelu rada postavljaju se temelji za istraživanje kamping i glamping turizma. Objašnjavaju se osnovni pojmovi vezani uz ove oblike turizma, kao i njihova važnost za razvoj održivog turizma u Hrvatskoj. Također, u ovom dijelu predstavljaju se korištene metode i izvori istraživanja te se daje pregled strukture rada, čime se čitateljima omogućuje lakše snalaženje u temi. U prvom dijelu rada objašnjava se kamping turizam, koji predstavlja jedan od najstarijih oblika odmora. Istražuju se osnovne karakteristike kamping turizma, njegov povijesni razvoj i trenutna situacija u Hrvatskoj. U drugom poglavlju fokusiramo se na glamping, moderni oblik kamping turizma koji kombinira udobnost i prirodu. Ovdje se istražuju definicija glampinga, njegove karakteristike i evolucija, čime se naglašava njegov rast u suvremenom turizmu. U posljednjem poglavlju analiziramo razvoj glamping turizma u Hrvatskoj. Ovdje se ističu osnovna obilježja, povijesni razvoj i trenutna ponuda glamping objekata. Zaključak sumira ključne nalaze rada, ističući važnost kamping i glamping turizma za hrvatski turizam te preporučuje buduće smjernice za istraživanje i razvoj. Na kraju se navode korišteni izvori i literatura, omogućavajući čitateljima daljnje istraživanje obrađenih tema.

1. KAMPING

Kamping turizam prema Cegur Radović, sur. (2021) „predstavlja jedinstven fenomen u suvremenom turističkom svijetu, jer se temelji na spontanosti, nesputanosti i slobodi boravka u prirodi. Ovaj oblik turizma nije samo aktivnost ili način odmora, već životni stil koji podrazumijeva ekološku svijest, ljubav prema prirodi, pokretljivost, aktivnost i stalnu želju za istraživanjem i otkrivanjem novih mjesta, a sve to uz zadržavanje suvremenih standarda udobnosti“. Kampiranje pruža gostima neusporedivu slobodu u organizaciji vlastitog odmora, omogućavajući im da sami biraju tempo i način provođenja vremena u prirodi. To je osobitost koja kamping turizam izdvaja od drugih oblika turističkih aktivnosti.

Kamping turizam izvorno se razvijao kao odgovor na želju ljudi za bijegom iz urbanih sredina u prirodu, a ta se želja zadržala kao temeljna karakteristika ovog oblika turizma. Iako su se kampovi s vremenom razvijali i prilagođavali potrebama suvremenih turista, kontakt s prirodom ostao je osnovni motiv za odabir kampiranja. U kampovima je prisutna posebna atmosfera koja se odražava u opuštenosti i prisnosti među turistima. Odijevanje, ponašanje i međuljudski odnosi u kampovima daleko su ležerniji nego u drugim turističkim okruženjima, što doprinosi osjećaju zajedništva i bliskosti među gostima objašnjava (Cvelić Bonifačić, 2013).

Kamping turizam posebno je privlačan mladima zbog povoljnijih cijena u usporedbi s hotelskim smještajem. Međutim, nije točno reći da su kampovi isključivo rezervirani za one s manjom kupovnom moći. Današnji kampovi nude širok spektar smještajnih opcija, od jednostavnih šatora do luksuznih autodomova s potpunom opremom. Ova raznolikost omogućuje da kampiranje bude dostupno različitim kategorijama turista, bez obzira na njihov proračun. Štoviše, moderni kampovi često nude dodatne sadržaje kao što su bazeni, sportski tereni, animacijski programi i restorani, što dodatno povećava njihovu privlačnost i čini ih konkurentnima s drugim oblicima smještaja.

Osim ekonomske pristupačnosti, kamping turizam nudi i jedinstveno iskustvo koje nije moguće doživjeti u tradicionalnim hotelskim okruženjima. Biti kampist znači uživati u neposrednom kontaktu s prirodom, buđenje uz zvuke ptica, disanje svježeg zraka i promatranje zvjezdanog neba noću. To je iskustvo koje obogaćuje dušu i pruža osjećaj slobode i povezanosti s okolinom.

Za mnoge ljude, kampiranje je način života koji im omogućuje da se ponovno povežu s prirodom i udalje od svakodnevnih stresova. Za mnoge današnje kampiste, kampiranje nije samo oblik odmora, već način života. To su ljudi koji vole boraviti na otvorenom, daleko od gužve i stresa urbanih sredina, te traže povezanost s prirodom i bijeg iz svakodnevnice. Oni cijene jednostavnost, spontanost i slobodu koju kampiranje nudi. Uz to, kampiranje omogućava istraživanje novih krajolika i kultura, potiče zdrav način života te pruža priliku za kvalitetno provođenje vremena s obitelji i prijateljima.

U modernim kampovima, koji su često izuzetno dobro opremljeni, kampisti mogu uživati u visokom standardu smještaja koji uključuje moderne sanitarne čvorove, bazene, sportske terene, restorane, pa čak i wellness sadržaje. Ovi kampovi nude kombinaciju udobnosti i prirodnog okruženja, što privlači i one koji inače nisu skloni tradicionalnom kampiranju. Na taj način, kampiranje postaje pristupačno širem spektru ljudi, od obitelji s djecom do individualaca i parova koji traže avanturu ili jednostavno miran bijeg iz svakodnevnog života.

Autor Emerić, (2021) kaže da je „kamping turizam, kao specifičan oblik turističke ponude, obuhvaća cjelokupnost usluga koje kampovi nude, te potražnju za tim uslugama“. Ovaj segment turizma bilježi rastuću popularnost diljem svijeta, uključujući i Hrvatsku, gdje se razvija velik broj kampova koji privlače domaće i strane turiste. Moderni kampovi često nude široku paletu aktivnosti, od sportova na vodi do planinarenja i biciklizma, omogućavajući gostima da maksimalno iskoriste boravak u prirodi. Pored toga, mnogi kampovi imaju i edukativne programe koji promoviraju ekološku svijest i održivi turizam, što dodatno privlači turiste koji su svjesni važnosti očuvanja okoliša.

1.1. Osnovne karakteristike kamping turizma

Kampiranje, kao oblik smještaja i turizma, dolazi od riječ „kamp“ potječe od latinske riječi *campus*, što u prijevodu znači ravnicu ili poljana, označavajući prostor na kojem su vojnici podizali svoje šatore i pripremali se za bitke (Hendija, Mikačić, 2022). Međutim, kampiranje kakvo poznajemo danas prošlo je dug put od svojih vojnih korijena do modernog oblika turizma u prirodi. Kampovi, kao ugostiteljski objekti, pružaju specifičan oblik smještaja koji je organiziran na otvorenom prostoru, najčešće u prirodnom okruženju. Autori Horáková, Boscoboinik, (2012) ističu da ova vrsta smještaja nudi turistima mogućnost da prenoće u

vlastitim ili iznajmljenim šatorima, karavanima, sklopivim karavanima ili ispod tende. Također, kampovi se često nalaze na mjestima gdje su ljudi u izravnom kontaktu s prirodom, pružajući im bijeg od urbanih sredina i svakodnevnih obveza.

Kako bi kampovi mogli zadovoljiti potrebe i očekivanja svojih gostiju, moraju ispuniti određene uvjete i standarde. Prije svega, potrebno je osigurati nužnu infrastrukturu kao što su priključci za vodu i struju, a također i prostorije za zajedničko korištenje poput higijenskih prostora, sanitarnih čvorova, recepcije i slično. Uz osnovne infrastrukturne elemente, moderni kampovi često raspolažu i različitim objektima i sadržajima kao što su ugostiteljski objekti, sportsko-rekreativni sadržaji i drugi, ovisno o broju zvjezdica koje kamp ima (Hendija, 2006).

Poseban oblik kampiranja je onaj koji se odvija u domaćinstvu, gdje fizičke osobe ili iznajmljivači pružaju uslugu smještaja na svojim privatnim posjedima. Ova vrsta smještaja poznata je kao „Kamp u domaćinstvu“ ili „Kamp u seljačkom domaćinstvu“, a omogućava turistima da iskuse autentičan boravak u ruralnim područjima, često u kombinaciji s poljoprivrednim aktivnostima ili degustacijom domaćih proizvoda (Hendija, Čizmar, 2022).

Kampovi su nastali kao odgovor na potrebu turista da budu što bliže prirodi, te da uživaju u nespitanosti, slobodi i spontanosti koju takav oblik smještaja omogućuje. Ovaj oblik turizma posebno je atraktivan za one koji traže bijeg od svakodnevne rutine, željni opuštanja i odmora u prirodnom okruženju. Kampiranje, stoga, nije samo oblik smještaja, već i način života koji promovira harmoniju s prirodom, jednostavnost i slobodu.

Kampovi kao smještajni kapaciteti tradicionalno posluju sezonski, što znači da je njihovo poslovanje vremenski ograničeno, najčešće na razdoblje od 60 do 70 dana (Emerić, 2021). Ovo ograničenje proizlazi iz činjenice da su vremenski uvjeti ključni za uspjeh kampiranja. Ljetni mjeseci, kada su temperature ugodne, a vremenske prilike stabilne, predstavljaju vrhunac sezone kampiranja. Iako su vremenske prilike glavni faktor koji određuje trajanje sezone, prisutni su i drugi čimbenici poput školskih praznika, turističke potražnje i dostupnosti radne snage. Unatoč sezonalnosti, kampiranje privlači specifičnu vrstu turista – one koji uživaju u prirodi i jednostavnom načinu života, daleko od gradske vreve.

Kamp-odmorišta predstavljaju noviji fenomen u svijetu kampiranja. Ona su specifično osmišljena kako bi zadovoljila potrebe kampista koji putuju s vlastitim vozilima, poput kampera i karavana. Za razliku od tradicionalnih kampova, gdje se gosti često zadržavaju dulje vrijeme, kamp-odmorišta su namijenjena kraćim boravcima, najčešće za noćenje ili kratki odmor. Kampisti koji koriste ova odmorišta obično su u pokretu, prevaljujući u prosjeku oko 100 km dnevno, te imaju potrebu za osnovnim servisnim uslugama kao što su opskrba vodom i električnom energijom, pražnjenje otpadnih voda, te kupnja namirnica (Cvelić Bonifačić, 2013).

Ovaj oblik smještaja privlači kampiste koji u svojim vozilima imaju sav potreban komoditet za boravak, što im omogućuje veću slobodu kretanja i istraživanja različitih destinacija. Kamp-odmorišta su stoga idealna za one koji žele istražiti više lokacija u kratkom vremenskom razdoblju, bez potrebe za dugotrajnim boravkom na jednom mjestu. S obzirom na rastuću popularnost ovog načina odmora, od velike je važnosti da se kampiranje regulira kroz odgovarajuće pravne propise kako bi se osigurala sigurnost, kvaliteta usluga i zaštita prirodnog okoliša.

U Hrvatskoj je kampiranje obuhvaćeno nizom zakona i pravilnika, od kojih su najvažniji Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti, Pravilnik o razvrstavanju, minimalnim uvjetima i kategorizaciji smještajnih objekata iz skupine kampovi, Zakon o sigurnosti prometa na cestama te Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama (Cegur Radović, sur. (2021). Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti NN 16/2024 ključni je pravni okvir koji definira „kampiranje kao boravak gosta pod šatorom, u kamp prikolici ili drugoj odgovarajućoj opremi za smještaj na otvorenom prostoru“. Ovaj zakon postavlja temeljne smjernice za pružanje ugostiteljskih usluga unutar kampova, te propisuje osnovne standarde koji se moraju poštovati kako bi kampovi mogli legalno poslovati. Kampiranje se prema ovom zakonu smatra specifičnom vrstom ugostiteljske djelatnosti, što zahtijeva prilagodbu standarda smještaja i usluga koje kampovi moraju pružati svojim gostima.

Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o razvrstavanju i kategorizaciji ugostiteljskih objekata iz skupine Kampovi, NN 68/2019-1370., minimalnim uvjetima i kategorizaciji smještajnih objekata iz skupine kampovi detaljnije definira pojmove važne za kamping turizam. Prema ovom pravilniku, „kamp se definira kao smještajni poslovni objekt u kojem se gostima pružaju usluge kampiranja, odnosno smještaja u uređenom prostoru na otvorenom. Pored

osnovnih usluga smještaja, kampovi mogu pružati i druge usluge, kao što su rekreacija na otvorenom, animacijski programi, sportske aktivnosti i slično“. Ovaj pravilnik također propisuje minimalne uvjete koje svaki kamp mora zadovoljiti kako bi mogao dobiti odgovarajuću kategorizaciju, što je od ključne važnosti za diferencijaciju kampova na tržištu. Zakon o sigurnosti prometa na cestama također je relevantan za kamping turizam, osobito u kontekstu dolaska i odlaska gostiju te sigurnosti unutar samog kampa. Kako bi se osigurala sigurnost svih sudionika u prometu, ovaj zakon regulira prometne propise koje moraju poštovati i kampovi, posebice u pogledu prometne signalizacije unutar kampa, parkirnih mjesta, te prometovanja kamp prikolica i drugih vozila. Usklađivanje ovog zakona s normama Europske unije od velike je važnosti za osiguravanje sigurnosti u kampovima, posebice s obzirom na veliki broj stranih gostiju koji posjećuju hrvatske kampove.

Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama ključan je za kampove koji se nalaze u blizini obale, s obzirom da regulira upravljanje i korištenje pomorskog dobra. Ovaj zakon utvrđuje granice pomorskog dobra, što je temelj za ishođenje koncesije, koja je kampovima nužna kako bi mogli kontrolirati i garantirati kvalitetu i sigurnost svojim gostima. Pristup obali i morem za kampove često predstavlja jedan od najvažnijih faktora atraktivnosti, stoga je od iznimne važnosti da se ovaj aspekt zakonski regulira kako bi se izbjegli konflikti i osiguralo održivo upravljanje prirodnim resursima.

Kategorizacija autokampova predstavlja ključni proces koji osigurava standardizaciju usluga i sadržaja unutar ovih objekata. U Hrvatskoj, autokampovi se klasificiraju u četiri kategorije, a to su: dvije**, tri***, četiri**** i pet***** zvjezdica. Ova kategorizacija temelji se na nizu obveznih elemenata koji uključuju uređenje, opremu, usluge, održavanje i druge aspekte, a propisana su Pravilnikom o razvrstavanju, minimalnim uvjetima i kategorizaciji smještajnih objekata iz skupine „Kampovi i druge vrste objekata za smještaj“ (Uvjeti za kategorizaciju vrste kamp i pojedini uvjeti za vrstu kamp naselje, 2023). Ovaj proces ocjenjivanja obuhvaća širok spektar kriterija koji omogućuju stvaranje standardiziranih smjernica za kvalitetu autokampova.

1.2. Povijesni razvoj kamping turizma

Kampiranje, koje je nekoć bilo sinonim za povoljan oblik smještaja, danas je mnogo više od toga. Evoluiralo je u oblik rekreacije i stila života koji privlači sve veći broj ljudi, bez obzira na njihovu kupovnu moć. U proteklim desetljećima, kampiranje je doživjelo značajnu transformaciju, prilagodivši se potrebama i željama suvremenih turista koji traže autentičan doživljaj prirode, ali i visoku razinu komfora. Kampiranje, odnosno logorovanje, predstavlja oblik mobilnog turizma u kojem osobe borave u prirodi, često koristeći šatore, vreće za spavanje ili posebno prilagođena vozila poput kamp kućica, prikolica ili autodomova (kampera) (Hrvatska turistička zajednica, 2022).

U prošlosti, kampiranje je prvenstveno bilo povezano s ekonomičnim načinom putovanja, omogućujući ljudima s ograničenim financijskim sredstvima da uživaju u odmoru izvan svojih domova. Međutim, u današnje vrijeme, kampiranje je preraslo u simbol slobode, neovisnosti i bliskosti s prirodom, često reflektirajući životne vrijednosti i stavove onih koji se njime bave. Ljudi su u starom vijeku često živjeli nomadskim načinom života, u potrazi za resursima potrebnim za preživljavanje. Budući da su stalno bili u pokretu, bio im je potreban privremeni smještaj u prenosivim nastambama koje su mogli lako postaviti i ponijeti sa sobom. U početku su se koristile jednostavne nastambe od drveća, a kasnije i od životinjske kože i platna. Iako je ovakav način smještaja poznat od davnina, razvoj kampiranja kao oblika rekreacije može se pratiti i definirati tek kada je putovanje izvan mjesta stanovanja postalo sredstvo odmora i korištenja slobodnog vremena (Rudančić, Kulić, 2020).

Ljudi su bježali od užurbanosti svakodnevnog života u potrazi za mirom i jednostavnošću koje im je boravak u prirodi mogao pružiti. Međutim, kako se društvo razvijalo, tako su se razvijale i potrebe i očekivanja kampista. Danas, kampiranje često podrazumijeva određenu razinu luksuza, koja uključuje modernu opremu, pristup tehnološkim sadržajima i udobnost koju tradicionalni oblici kampiranja nisu mogli ponuditi. Ovaj novi oblik kampiranja, često nazivan „glamping“ (glamurozno kampiranje), kombinira najbolje od oba svijeta - autentičnost boravka u prirodi i udobnost modernog života, više o tome u nastavku rada.

U svijetu koji je sve više urbaniziran i digitaliziran, potreba za bijegom u prirodu postaje sve izraženija. Kampiranje omogućava ljudima da uspostave dublju vezu s okolišem, da se vrte osnovama i osjete jednostavnost života na otvorenom. Također, kampiranje pruža osjećaj slobode i neovisnosti, omogućavajući ljudima da se odmaknu od strukture i pravila svakodnevnog života i uživaju u spontanosti i nesputanosti. Drugi važan faktor koji pridonosi popularnosti kampiranja je rastuća ekološka svijest. Suvremeni kampisti često su svjesni važnosti očuvanja prirode i nastoje prakticirati održivi način života (Horáková, Boscoboinik, 2012).

Kampiranje im omogućava da minimiziraju svoj ekološki otisak, objašnjavaju Rudančić, Kulić, 2020 koristeći obnovljive izvore energije, reciklirajući i smanjujući količinu otpada. Ovaj aspekt kampiranja privlači sve veći broj ljudi koji žele živjeti u skladu s prirodom i ostaviti pozitivan trag na okoliš. Nadalje, kampiranje je postalo oblik društvene interakcije i zajedništva. Za mnoge, kampiranje je prilika za okupljanje s obitelji i prijateljima, za stvaranje zajedničkih uspomena i jačanje međusobnih veza. Ova dimenzija kampiranja dodaje još jedan sloj njegovoj privlačnosti, jer omogućava ljudima da se povežu s drugima na dubljoj razini, daleko od distrakcija modernog života.

Iako su ljudi tisućama godina boravili u prirodi iz potrebe, tek početkom 20. stoljeća kampiranje se počelo bilježiti kao organizirana i namjerna aktivnost. Pioniri poput Sir Roberta Baden-Powella i Thomasa Hiram Holdinga igrali su ključne uloge u oblikovanju kampiranja u ono što poznajemo danas. Jedan od najranijih i najutjecajnijih primjera organiziranog kampiranja dogodio se 1907. godine, kada je Sir Robert Baden-Powell, osnivač skautskog pokreta, organizirao eksperimentalno kampiranje za dvadesetak dječaka na otočiću Brownsea u Engleskoj. Ovaj događaj nije bio samo prilika za djecu da iskuse boravak u prirodi, već je poslužio i kao test za metode i pristupe koje će Baden-Powell kasnije primijeniti u skautizmu (Emerić, 2021).

Kampiranje na Brownseaju postalo je simbolički početak organiziranog kampiranja, gdje se priroda koristi ne samo za rekreaciju, već i za edukaciju i moralni razvoj mladih ljudi. S druge strane Atlantskog oceana, Thomas Hiram Holding, kojeg mnogi smatraju utemeljiteljem modernog kampiranja, igrao je ključnu ulogu u popularizaciji ovog načina života. Njegovo vlastito iskustvo, stečeno bicikliranjem kroz Irsku s malim, prijenosnim šatorom, inspiriralo ga je da napiše knjigu "*Cycle and Camp*" 1898. godine. Ova knjiga nije bila samo vodič za kampiranje,

već i manifestacija Holdingove strasti prema prirodi i jednostavnom načinu života (Hendija, Čizmar, 2022).

Ubrzo nakon toga, 1908. godine, Holding je izdao "*The Camper's Handbook*", priručnik koji je postao temelj za mnoge kampere i entuzijaste. U ovom priručniku, Holding je detaljno opisao kako postaviti kamp na različitim vrstama terena, koje vrste šatora koristiti, koju hranu ponijeti i kako je pripremiti, te kako organizirati unutrašnjost šatora (Hendija, Mikačić, 2022). Njegove ideje i dizajni bili su revolucionarni za to vrijeme, a njegov priručnik postao je nezaobilazan vodič za svakog ozbiljnog kampera. Osim što je bio pionir u pisanju o kampiranju, Holding je također osnovao prvu organizaciju posvećenu kamperima - Udruga kampista (*Association of Cycle Campers*) u Oxfordu 1901. godine.

Ova organizacija brzo je stekla popularnost, a njezin je model potaknuo osnivanje sličnih udruga diljem svijeta. Kroz ove organizacije, kampiranje se razvijalo kao društvena aktivnost koja je promicala zajedništvo, razmjenu znanja i međusobnu pomoć među kamperima. Kako je popularnost kampiranja rasla, tako su se javljale potrebe za koordinacijom i suradnjom na međunarodnoj razini. Godine 1933. osnovana je prva međunarodna organizacija kampista - Međunarodni savez kampista i karavanista (*Federation Internationale de Camping et de Caravanning*) dalje utekstu (FICC).

FICC je postao krovna organizacija koja je povezivala nacionalne saveze, grupe i društva posvećena kampiranju i karavaningu, s ciljem promicanja i podrške kampiranju na međunarodnoj razini. Njihova misija bila je ujediniti kamperiste diljem svijeta i osigurati da ova aktivnost ostane dostupna svima, bez obzira na granice i kulture (Sladoljev, 2019). Zahvaljujući pionirima poput Baden-Powella i Holdinga, kampiranje je postalo dostupno svima - od skromnih obitelji koje kampiraju vikendom do avanturista koji istražuju divljinu. Njihova nasljeđa žive kroz svaku postavljenu šatorinu, svaki upaljeni logorski vatru i svaki trenutak proveden u prirodi. Kampiranje je, i uvijek će biti, način povezivanja s prirodom, ali i s nama samima.

Prvi svjetski rat značajno je usporio razvoj ovog oblika turizma, no nakon završetka rata dolazi do ubrzanog otvaranja novih kampova te širenja kamping kulture. Razvoj biciklizma, automobilizma i motociklizma, uz pojavu specijaliziranih rekreacijskih vozila, dodatno je potaknuo popularizaciju kampiranja. Počeci kamping turizma vežu se za prostranstva sjeverne

Europe, gdje su se razvile prve organizirane kamping aktivnosti. Premda su ranije prirodoslovci i znanstvenici bili jedini koji su se upuštali u kampinganje, početkom 20. stoljeća dolazi do širenja ovog oblika odmora i među širim slojevima stanovništva. Posebno je zanimljivo da se prvi priručnik za kampiste tiskao na britanskom otočju, koje je ujedno i kolijevka rekreativnog kampinganja. Zemlje srednje Europe također počinju razvijati svoje kamping kapacitete, a 1924. godine u Njemačkoj se osniva prvi kamping pokret, koji ubrzo prelazi i u Italiju (Sladoljev, 2021).

Razlikujemo dva osnovna oblika kamping turizma: tradicionalni i suvremeni. Tradicionalno kampinganje, koje je bilo popularno od 50-ih do 90-ih godina 20. stoljeća, može se definirati kao avanturistički, pa čak i kvazi-robinzonski način provođenja odmora. Ovo kampinganje karakterizira skromnost, bliskost prirodi i minimalna upotreba tehnologije. Ljubitelji tradicionalnog kampinganja često su birali udaljena i netaknuta prirodna područja, gdje su uživali u jednostavnosti i izazovima života na otvorenom (Hendija, 2006).

Nasuprot tome, suvremeno kampinganje, koje je nastalo krajem 20. i početkom 21. stoljeća, donosi luksuzne i high-tech elemente u kamping iskustvo. Suvremeni kampisti često koriste moderne autodomove, karavane ili luksuzne šatore opremljene svim mogućim sadržajima. Ovakvo kampinganje često se naziva „hotelskom industrijom na otvorenom“ jer pruža sve pogodnosti koje inače nudi hotel, ali u prirodnom okruženju. Suvremeni kampovi opremljeni su bazenima, restoranima, Wi-Fi vezom i drugim sadržajima koji zadovoljavaju potrebe modernih turista (Cegur Radović, sur. 2021). Korijeni kampinganja usko su vezani uz fenomen korištenja slobodnog vremena, koji se razvija početkom 20. stoljeća. Prethodnici suvremenog kampinganja bili su pripadnici pokreta „*Wandervoegel*“ u Njemačkoj, koji su promicali povratak prirodi i jednostavnom načinu života. Ovi mladi ljudi oponašali su modu lutanja svojstvenu crkvenim ljudima i znanstvenicima srednjovjekovnih gilda, čime su postavili temelje za razvoj kamping turizma (Cvelić Bonifačić, 2013).

Drugi svjetski rat ostavio je dubok trag na razne sektore društva, uključujući i turizam. Tijekom ratnih godina, razvoj turizma, a osobito kampinga, bio je prekinut. No, nakon rata, svijet je počeo ponovno otkrivati ljepotu putovanja i prirode, što je dovelo do intenzivnijeg razvoja kamping turizma. Godina 1949. označila je prekretnicu kada je kamping turizam počeo postajati

prepoznatljiv segment ukupne turističke ponude i potražnje. U Italiji, kampovi su se gradili prvenstveno za strance, no ubrzo su se domaći stanovnici također zainteresirali za ovu vrstu turizma. Italija je, prepoznajući potencijal kamping turizma, brzo regulirala pravne odnose u izvanhotelskom turizmu. Od 1959. godine, kamping turizam u Italiji bilježi stalni rast, ne samo u potražnji, već i u aktivnostima modernizacije autokampova (Sladoljev, 2019). Ovaj razvoj doprinio je stvaranju kvalitetnijih kampova, koji su nudili razne sadržaje i usluge, privlačeći tako sve veći broj turista.

1.3. Suvremeni trendovi kamp turizma

Suvremeni kamping turizam predstavlja zanimljiv fenomen koji se izdvaja od drugih oblika odmora svojim karakteristikama, pristupom prirodi i aktivnostima koje nudi. Prvi od tih trendova je tzv. 7RE trends, koji se fokusira na povratak određenim vrijednostima. Ovaj trend uključuje pomlađivanje kamping usluga, kao i obnavljanje tjelesnog i duhovnog blagostanja. Kamping se sve više percipira kao oblik ponovnog uspostavljanja kontakta s obitelji i prijateljima, čime se ponovno otkriva ljepota zajedničkog boravka u prirodi. Drugi trend, poznat kao NEOkamping, predstavlja razvoj novih vrsta i oblika kamping proizvoda. Ovaj pojam sugerira inovacije i novitete unutar kamping sektora, a posebno je povezan s održivošću turizma. Neoekologija, koja se povezuje s neokomforom, postaje snažan trend u kamping turizmu, čime se potiče odgovorno korištenje resursa i briga o okolišu. Ovaj pristup ne samo da obogaćuje iskustvo kampista, već i doprinosi očuvanju prirodnih ljepota koje kampisti žele istraživati.

U današnje vrijeme, ljubitelji prirode imaju na raspolaganju razne vrste kampiranja, od tradicionalnog kampiranja uz logorsku vatru, preko kampova s fantastičnim pogledima, do luksuznog kampiranja uz jezera. Ovaj trend donosi nova iskustva i prilike za uživanje u prirodi, bez kompromisa na udobnosti. U tom kontekstu, posebno se ističu dva ključna trenda: kamperizam i glamping. Kamperizam, kao oblik turizma, omogućava ljudima da istražuju prirodu i putuju na način koji im daje slobodu i fleksibilnost. Ljudi sve više biraju kamper vozila koja im omogućuju putovanja bez ograničenja, a istovremeno im pružaju udobnost doma. Ova vrsta turizma omogućava individualizaciju putovanja, omogućujući putnicima da biraju svoje destinacije i tempo putovanja (Ivandić, 2021).

S druge strane, glamping, skraćena od "*glamorous camping*", predstavlja revoluciju u kampiranju. Ovaj luksuzniji oblik kampiranja objedinjuje udobnost hotela s prirodnim iskustvom boravka na otvorenom. Glamping objekti često uključuju luksuzne šatore, drvene kućice ili prilagođene kampere, koji su opremljeni svim potrebnim sadržajima kao što su udobni kreveti, privatne kupaonice i kuhinje (Sladoljev, 2021). Ovaj oblik kampiranja privlači turiste koji žele uživati u prirodi, ali ne žele odustati od luksuza i komfora. Glamping destinacije obično se nalaze na ekskluzivnim lokacijama i nude jedinstvena iskustva, kao što su safariji, planinarenje ili uživanje u spektakularnim panoramskim pogledima.

U Hrvatskoj, kao i u mnogim drugim dijelovima svijeta, glamping postaje sve popularniji, privlačeći turiste više platežne moći koji traže jedinstvena iskustva i luksuz. Ovaj oblik turizma brzo je postao sinonim za kvalitetu, kombinirajući najbolje od hotela i kampiranja. Glamping se definira kao potpuni turistički proizvod koji uključuje boravak uz sve blagodati prirode, čistog zraka i luksuzno uređenih smještajnih objekata. Dodatno, glampiranje nudi korištenje raznih sadržaja i aktivnosti koje obogaćuju boravak u prirodi. S obzirom na sve veći broj gostiju koji žele istovremeno uživati u čaroliji boravka na otvorenom i luksuzu, glamping se etablirao kao atraktivna opcija za odmor. Ovaj oblik odmora poznat je i pod nazivima kao što su *boutique kampiranje*, elitno kampiranje, *posh* kampiranje ili jednostavno komforno kampiranje. Ponuda glamping smještaja raznolika je i uključuje različite vrste objekata, poput okruglih šatora, peterokutnih šatora, zvonastih šatora, safari šatora, šatora koliba i kućica na drvetu (Miščančuk, 2020).

Zanimljivo je napomenuti da najskuplji auto domovi mogu koštati i do pola milijuna eura, što dodatno ukazuje na trend rastezanja granica između kampiranja i luksuznog odmora. Ovaj fenomen ne samo da privlači turiste, već i potiče razvoj lokalnih zajednica kroz ekonomski rast i očuvanje prirodnih resursa. Mobilne kućice predstavljaju zanimljiv spoj modernog turizma i prirode, karakterizirane svojim jedinstvenim izgledom, veličinom i komforom.

Prema pravilniku, ove kućice spadaju u pokretnu opremu za kampiranje, no zbog svojih karakteristika često se doživljavaju kao čvrsti objekti unutar kampa. Pomičnost mobilnih kućica jasno ih izdvaja od montažnih kuća, čineći ih privlačnim izborom za sve one koji traže fleksibilnost i udobnost. Ove kućice nude apartmanski tip smještaja s visokom razinom komfora i

dodatnom intimom, što doprinosi sve većoj popularnosti među turistima. Rok povrata investicije u mobilne kućice je kratak, a prihod po smještajnoj jedinici u kampu često je značajan, što dodatno potiče investicije u ovaj oblik turizma.

Tržište mobilnih kućica smjestilo se između hotelskih, apartmanskih gostiju i posjetitelja turističkih naselja, čime se osigurava široka baza potencijalnih korisnika. Danas su dostupne mobilne kućice veličine 50 i 60 m², što dodatno naglašava njihov kapacitet za smještaj obitelji i grupa prijatelja, a istovremeno pruža osjećaj udobnosti sličan hotelskom smještaju (Sladoljev, 2019). Suvremeni kamping, prema istraživanjima (Hendija, Mikačić, 2022) „doživljava se kao elitniji oblik odmora, često nazivan hotelskom industrijom na otvorenom“. Glavni motiv putovanja je boravak u prirodi, što ga čini privlačnim za sve one koji žele pobjeći od svakodnevice.

Međutim, osnovni preduvjet za ovakva putovanja često je lijepo vrijeme bez padalina, što može biti izazov u nekim dijelovima godine. Kampisti uživaju u slobodi, nesputanosti i pokretljivosti, a način putovanja najčešće uključuje cestovni promet. Razdoblje putovanja obično se odvija tijekom kasnog proljeća i ljeta, kada su uvjeti za kampiranje najpovoljniji. Trajanje putovanja može varirati od kraćih tranzitnih putovanja do duljih boravaka, pri čemu su prihvatljive cijene smještaja ključni faktor. Oprema za kampiranje postaje sve sofisticiranija, uključujući luksuzne autodomove i mobilne kućice, ali i šatore koji se mogu iznajmiti u kampu. Kroz tu opremu, gosti kampa mogu doživjeti jedinstveni spoj udobnosti i prirode.

Gosti su različitih profila, od parova i obitelji do grupa prijatelja, a među njima se ističu srednja dob i mlađi turisti, kao i specifični tržišni segmenti poput bogatijih ekološki svjesnih turista ili siromašnijih obitelji. Ponašanje unutar kampova također se prilagođava tim karakteristikama. Kampisti se često druže, ali uz poštivanje privatnosti, a aktivan odmor postaje ključni element boravka. Sudjelovanje u raznim aktivnostima i sadržajima destinacije dodatno obogaćuje iskustvo, čineći svaki boravak nezaboravnim.

2. GLAMPING KAO SUVREMENI OBLIK KAMPING TURIZMA

U suvremenom turizmu, raznolikost smještajnih opcija ne prestaje rasti, a jedan od najzanimljivijih trendova koji je u posljednjih nekoliko godina privukao pažnju putnika je glamping. Ovaj spoj riječi glamur i kampiranje predstavlja inovativan pristup tradicionalnom kampiranju, nudeći iskustvo koje kombinira blagodati boravka na otvorenom s udobnošću luksuznog smještaja. Glamping se prvenstveno razlikuje od klasičnog kampiranja po vrsti smještaja i razini udobnosti (Brochado, Pereira, 2017).

Dok klasično kampiranje podrazumijeva spavanje u šatorima ili pod vedrim nebom, uz osnovne sadržaje i minimalnu opremu, glamping nudi potpuno drugačije iskustvo. Uglavnom uključuje smještaj u udobnim šatorima, drvenim kućicama, šumskim kolibama ili luksuznim kontejnerima koji su opremljeni svim potrebnim sadržajima, poput pravog kreveta, električne energije, tekuće vode i često i kupaonica (Cvelić Bonifačić, et al. 2017). Ova vrsta turizma ne samo da omogućuje uživanje u prirodi, već i pruža osjećaj luksuza i udobnosti, što ga čini privlačnim za širok spektar turista, osobito one koji traže nešto drugačije od uobičajenog odmora.

Uz to, glamping često uključuje dodatne usluge poput wellness tretmana, gurmanske hrane i organiziranih aktivnosti u prirodi, čime se dodatno unapređuje iskustvo boravka. U posljednje vrijeme, Hrvatska postaje sve popularnija destinacija za glamping turizam. S obzirom na svoju predivnu prirodu, raznolike krajolike i bogatu kulturnu baštinu, Hrvatska nudi savršene uvjete za razvoj ovog oblika turizma. Glamping kampovi često se nalaze u blizini nacionalnih parkova, uz obalu ili u ruralnim područjima, što omogućuje gostima da uživaju u spektakularnim prirodnim ljepotama dok istovremeno imaju pristup luksuznim sadržajima (Haak, 2021).

Hrvatski glamping kampovi su raznoliki i nude različite koncepte, od obiteljskih kampova do luksuznih resorta. Elitni turizam odnosi se na boravak onih turista koji traže izvanstandardnu kvalitetu usluge i jedinstvene doživljaje. Glamping se savršeno uklapa u ovu kategoriju, jer omogućava elitnim gostima da dožive prirodu na način koji je istovremeno luksuzan i autentičan. Ovi gosti često su zainteresirani za neobične destinacije, kulturološke atrakcije i ekskluzivne aktivnosti, stoga je važno razvijati ponudu koja će zadovoljiti njihove specifične interese i potrebe. Kako bi se zadovoljila očekivanja elitnih turista, glamping kampovi trebaju osigurati

visoku razinu usluge i prilagoditi se novim trendovima. Uključivanje dodatnih sadržaja, poput privatnih vodiča, organiziranih izleta i tematskih večera, može dodatno obogatiti iskustvo i učiniti ga nezaboravnim. Osim toga, važno je promovirati održivost i očuvanje prirodnih resursa, što je sve više na umu modernih putnika.

2.1. Pojmovno određenje glamping turizma

Riječ glamping nastala je od engleskog izraza "*glamorous camping*", što znači glamurozno kampiranje. Glamping, poznat i pod nazivima „butik kampiranje“, „luksuzno kampiranje“ ili „posh kampiranje“, predstavlja inovativan pristup tradicionalnom kampiranju, omogućujući putnicima da iskuse prirodu na jedinstven način. Ovaj koncept označava kampiranje koje uključuje luksuzniji smještaj u dobro opremljenim kućicama i šatorima, zajedno s boljim dodatnim uslugama nego što je to slučaj s tradicionalnim kampiranjem. Glamping dodaje dodir luksuza u kampiranje, čineći ga privlačnijim za one koji žele doživjeti prirodu, ali istovremeno ne žele odustati od udobnosti i komfora (Cvelić Bonifačić, et al. 2017). Najčešće asocijacije uz riječ glamping su luksuz, glamur i udobnost, a sve to povezano je s prirodom.

Pojam glamping prvi se put pojavio u Velikoj Britaniji 2005. godine, u vrijeme kada su se ljudi suočavali s ekonomskom recesijom. Tijekom tog razdoblja, kampiranje je postalo popularno jer su ljudi tražili povoljnije načine za odmor, a kako je kriza prolazila, pojavila se nova potreba – potreba za udobnošću i luksuzom usred prirode (Brochado, Pereira, 2017). Jedan od ključnih čimbenika koji je doprinio popularnosti glampinga jest promjena u očekivanjima gostiju. Ljudi više ne žele samo osnovne uvjete smještaja; oni traže jedinstvena iskustva koja uključuju visoke standarde usluge i dodatne sadržaje.

Glamping donosi brojne prednosti, ne samo putnicima, već i turističkoj industriji kao cjelini. Kako se broj glampinga povećava, tako raste i interes za ovim oblikom turizma, što pozitivno utječe na gospodarstvo. Ovaj trend omogućuje destinacijama da se pozicioniraju kao atraktivna odredišta za turiste koji žele doživjeti prirodu, ali ne žele odustati od udobnosti. Cijene smještaja u glamping objektima variraju, ovisno o razini komfora i usluge, no općenito su prihvatljive za prosječnog turista, što dodatno pridonosi rastu ovog segmenta tržišta. Ovaj oblik turizma spaja uživanje u prirodnim ljepotama s udobnošću i poštovanjem prema okolišu, pružajući

posjetiteljima jedinstveno iskustvo. Iako glamping i tradicionalno kampiranje dijele zajednički element boravka u prirodi, razlikuju se po smještajnim jedinicama. Dok su tradicionalni kampovi često ograničeni na jednostavne šatore i osnovne sadržaje, glamping nudi prostranije, komfornije i bolje opremljene smještajne jedinice koje pružaju dodatnu udobnost i luksuz. Osnovna obilježja glampinga uključuju komfor i prostranost smještaja, jedinstveno okruženje s spektakularnim vidicima i atraktivnim pejzažima, te mogućnost uživanja u raznim *outdoor* aktivnostima koje omogućuju opuštanje i doživljaj prirode (Hrgović Vrtođušić, et al. 2018).

Ovaj oblik turizma predstavlja odgovor na sve veće potrebe modernih putnika koji traže način da se povežu s prirodom, a da pritom ne žrtvuju udobnost na koju su navikli. U suvremenom turizmu stalno se traže nove priče, sadržaji i načini kako oduševiti i privući goste. Glamping se razvio kao trend koji zadovoljava te zahtjeve, a sve je popularniji na turističkom tržištu. Ljudi su sve više zainteresirani za ovaj oblik odmora jer nudi savršen bijeg iz urbanih sredina, uz mogućnost uživanja u svim blagodatima prirode. Glamping se često opisuje kao "smještaj 5* ispod tisuću zvjezdica na nebu", što najbolje dočarava spoj luksuza i prirodnog okruženja.

2.2. Evolucija glamping turizma

Pojam „glamping“, 2015. godine službeno je uvršten u rječnik sveučilišta Oxford. Ovaj izraz označavajući luksuzno kampiranje koje omogućava posjetiteljima da uživaju u prirodi bez odricanja od udobnosti i pogodnosti modernog života (Barebones, 2013). Arheolozi su pronašli dokaze o postojanju nastambi koje su se koristile u kampiranju, a koje su nastale na periferijama Sjeverne Amerike. U knjizi Nacionalnog muzeja američkih Indijanaca pod naslovom „*Do All Indians Live in Tipis?*“ ističe se da su teepee šatori bili posebno dizajnirani za nomadski način života. Ova jednostavna, ali funkcionalna struktura omogućavala je lako sastavljanje i rastavljanje, što je bilo ključno prilikom praćenja divljači ili vojnim pohodima.

Teepee su predstavljali savršeno rješenje za ljude koji su se kretali kroz prostrana američka prostranstva, omogućujući im da ostanu blizu prirode dok su uživali u praktičnosti koja je dolazila s tim oblikom nastambe. S druge strane, *yurte*, koje su razvijene od strane mongolske zajednice u Sibiru oko 600 godina prije Krista, predstavljaju još jedan primjer luksuznog kampiranja u povijesti. Ove okrugle, šatoraste konstrukcije bile su ne samo domovi, već i simboli

nomadskog načina života koji je bio prisutan u Mongoliji (Ergüven, Yılmaz, Kutlu, 2015). Poznati Džingis-kan, utemeljitelj Mongolskog Carstva, vladao je iz jedne od ovih jurti. Njegova jurta je, s obzirom na opseg carstva koje je vladao, smatrana luksuznom i nikada nije bila potpuno rastavljena. Umjesto toga, bila je postavljena na kola s kotačima i vukli su je volovi dok su se kretali iz jednog mjesta u drugo, čime je omogućeno održavanje udobnosti tijekom putovanja. Ovi povijesni primjeri svjedoče o ljudskoj potrebi za skloništem koje je u isto vrijeme funkcionalno i udobno.

Glamping, kao suvremeni nastavak ove tradicije, donosi spoj prirode i luksuza, omogućujući ljudima da se odmore u predivnim okruženjima, ali i da uživaju u pogodnostima koje su ranije bile dostupne samo u hotelima ili sličnim smještajnim objektima. U današnje vrijeme, glamping nudi širok spektar opcija, od luksuznih šatora opremljenih svim modernim sadržajima do kućica na drvetu koje pružaju jedinstveno iskustvo boravka u prirodi.

Osim što pruža udobnost, glamping također ima važnu ulogu u promicanju održivog turizma. Mnogi glamping kampovi nastoje minimizirati svoj utjecaj na okoliš, koristeći ekološke materijale, obnovljive izvore energije i potičući goste da se povežu s prirodom i lokalnom zajednicom. Time se stvara sinergija između uživanja u prirodnim ljepotama i očuvanja okoliša. Primjeri raskošnog kampinga kroz povijest, poput onog u sjevernoj Francuskoj 1520. godine ili osmanskih vojnika, ukazuju na trajnu ljudsku potrebu za povezivanjem s prirodom uz istodobno očuvanje udobnosti (Filipe, Santos, Barbosa, 2018).

Jedan od najekstravagantnijih primjera glampiranja zbilo se u sjevernoj Francuskoj u svibnju 1520. godine, kada su francuski kralj François I. i engleski kralj Henry VIII. organizirali dvotjedni svečani susret na tzv. Polju zlatne tkanine. Ova grandiozna manifestacija okupila je dvorske plemiće i vojnike, a oko 2800 šatora podignuto je u raskošnom ambijentu, uz fontane iz kojih je teklo crno vino (Barebones, 2013). Ova postavka nije bila samo simbol moći dvaju kraljeva, već i manifestacija kulture i društvenog statusa. Privremena palača koju su podigli imala je sve elemente raskoši, od elegantnih šatora do bogato opremljenih prostora za zabavu.

Ovaj događaj ne samo da je odražavao visoki društveni status sudionika, već je također bio primjer kako su ljudi, čak i u prošlim vremenima, željeli uživati u prirodi bez odricanja od komfora. U istom povijesnom razdoblju, Osmanlije su tijekom svojih vojnih pohoda razvijale

vlastiti oblik glampinga. Njihovi raskošni šatori nisu bili samo skloništa; oni su se pretvarali u cijela naselja koja su odražavala veličinu sultanove palače. Timovi majstora radili su na podizanju i spuštanju ovih šatora, koji su bili opremljeni luksuznim namještajem, tepisima i bogatim dekoracijama. Ovi šatori nisu služili samo kao vojna skloništa, već su postali simboli raskoši i umjetničke izrade, što je dodatno pojačalo osjećaj prestiža i moći osmanskog vojnog vodstva (Glamping Association. 2019). Osim europskih plemića i osmanskih vojnika, i dobrostojeći Europljani i Amerikanci su, tijekom svojih putovanja u Afriku na safarije, težili istom spoju avanture i udobnosti. Njihovi safari šatori često su bili luksuzno opremljeni, s najfinijom posteljinom i profesionalnim kuharima koji su im pripremali obroke.

Ova kombinacija divljine i udobnosti omogućila im je da istražuju egzotične krajeve, a da pritom ne izgube dodir s svakodnevnim luksuzima. Sve ove povijesne pojave ukazuju na to da glampiranje 21. stoljeća nije samo trend, već evolucija ljudske potrebe za povezivanjem s prirodom uz očuvanje udobnosti. Danas se glampiranje manifestira u različitim oblicima, od luksuznih šatora smještenih u nacionalnim parkovima do ekskluzivnih odmarališta koja nude jedinstveno iskustvo boravka u prirodi.

Tehnološke inovacije omogućile su dodatnu udobnost, kao što su klima uređaji, električni uređaji i moderne kupaonice, čime se zadržava osjećaj bliskosti s prirodom bez odricanja od luksuza. U današnje vrijeme, glampiranje postaje sve popularnije među različitim skupinama ljudi, od avanturista koji traže novi način istraživanja prirode do obitelji koje žele provesti kvalitetno vrijeme zajedno. Ovaj trend ne samo da promiče ljubav prema prirodi, već i potiče održiviji način turizma. Mnogi glamping kampovi i odmarališta nastoje minimizirati svoj ekološki otisak, koristeći ekološke materijale i obnovljive izvore energije, čime dodatno doprinosi zaštiti okoliša.

3. RAZVOJ GLAMPING TURIZMA U HRVATSKOJ

Hrvatska je poznata po svojoj bogatoj povijesti, kulturnom naslijeđu i prekrasnim prirodnim ljepotama, što je čini jednom od najomiljenijih turističkih destinacija u Europi. Tradicionalno, turizam u Hrvatskoj bio je usmjeren na odmorišni turizam, s naglaskom na plaže i sunčanje. Međutim, kako se turistički trendovi razvijaju, tako se i potrebe i želje posjetitelja mijenjaju. U tom kontekstu, glamping, koji kombinira luksuz s kampiranjem, sve više dolazi u fokus kao inovativna i privlačna opcija za turiste.

Glamping, ili glamurozno kampiranje, predstavlja spoj udobnosti i bliskosti s prirodom. Ovaj oblik turizma omogućava posjetiteljima da uživaju u prirodnim ljepotama, a istovremeno im nudi luksuzne sadržaje poput udobnih kreveta, privatnih kupaonica, pa čak i kuhinja. Ovakav koncept privlači raznoliku publiku, od obitelji s djecom do parova koji traže romantične trenutke u prirodi. U Hrvatskoj, gdje su prirodne ljepote u izobilju, glamping se može smatrati izuzetno perspektivnom turističkom ponudom.

Jedan od ključnih razloga zašto je glamping postao popularan u Hrvatskoj je njezina bogata priroda. Nacionalni parkovi, kao što su Plitvička jezera, Krka i Paklenica, pružaju savršenu pozadinu za ovakvu vrstu odmora. Osim parkova, hrvatska obala i otoci nude brojne lokacije gdje se može postaviti glamping kamp. Kristalno čisto more, mediteranska klima i predivni pejzaži stvaraju idealne uvjete za opuštanje i uživanje u aktivnostima na otvorenom.

U zadnje vrijeme, sve veći broj turista traži autentične i jedinstvene doživljaje. Tradicionalni hoteli i odmarališta često ne mogu zadovoljiti te zahtjeve. Glamping nudi alternativu koja istovremeno osigurava udobnost i autentičnost boravka u prirodi. U Hrvatskoj se već mogu pronaći glamping kampovi koji nude različite vrste smještaja, od luksuznih šatora i drvenih kućica do kućica na drvetu. Ovi smještaji često koriste lokalne materijale i ekološki su održivi, što dodatno privlači posjetitelje koji su svjesni ekoloških pitanja.

Osim smještaja, glamping kampovi nude razne aktivnosti koje omogućuju gostima da istraže prirodu i kulturu regije. Biciklističke ture, planinarenje, vožnja kajakom i radionice lokalne

kuhinje samo su neki od sadržaja koji se mogu pronaći u okviru glamping ponude. Na taj način, turisti ne samo da uživaju u udobnosti, već imaju priliku i aktivno sudjelovati u doživljaju lokalnog načina života. S obzirom na rastuću popularnost glampinga, Hrvatska bi trebala razmotriti strategije za promociju i razvoj ovog oblika turizma. Ključna je suradnja između lokalnih vlasti, turističkih agencija i privatnog sektora. Edukacija i osposobljavanje pružatelja usluga u glampingu također su od esencijalne važnosti kako bi se osiguralo da se održava visoka razina usluge i iskustva za posjetitelje.

3.1. Osnovna obilježja glampinga u Hrvatskoj

Glamping, smještaj omogućava gostima da uživaju u prirodi bez odricanja od udobnosti modernog života. Cijene za takve glamping kućice variraju od 90 do 400 eura po noći, no, unatoč visokoj cijeni, potražnja za ovim oblikom odmora ne prestaje rasti (Hrvatska turistička zajednica, 2022). Gosti traže jedinstvena iskustva i povezanost s prirodom, a glamping im to omogućava. Jedna od ključnih prednosti glampinga je mogućnost da se uživa u prirodi tijekom cijele godine. Mnogi glamping smještaji opremljeni su klimatizacijskim uređajima i sustavima grijanja, što produžava sezonu glampiranja i omogućuje boravak i u hladnijim danima.

Ova fleksibilnost u odabiru vremena putovanja povećava mogućnost zarade za kampove i hotelske lance, koji su rado prihvatili ovaj novi trend. Rastuća potražnja za glamping smještajem dovela je do poboljšanja ponude u kampovima, koji su podigli razinu usluge i sadržaja kako bi privukli nove goste. Kampovi diljem Jadranske obale prilagodili su se ovim promjenama i povećali kvalitetu svojih usluga.

S obzirom na to da se u posljednjih deset godina u hrvatskim kampovima postavilo oko 10.000 mobilnih kućica, jasno je da je razvoj glampinga značajno utjecao na kamping industriju (Kamping udruženje Hrvatske, 2022). Kvaliteta i udobnost smještaja u kampovima, uz bogate zabavne i rekreacijske sadržaje, privlače nove segmente gostiju. Kampovi su postali prave zelene oaze, gdje gosti mogu uživati u netaknutoj prirodi, a istovremeno imati pristup svim modernim sadržajima. U razdoblju od 2013. do 2019. godine, Hrvatska je zabilježila značajan porast

smještajnih kapaciteta u kategoriji kampova. Ukupno je dodano oko 13.000 kreveta, što je rezultiralo s 252.000 kreveta u kampovima 2019. godine (Hrvatska turistička zajednica, 2022).

Ovaj rast svjedoči o sve većem interesu za kampiranje kao oblikom turizma, koji privlači kako domaće tako i strane posjetitelje. Međutim, 2020. godina donijela je velike izazove uslijed pandemije koronavirusa, koja je ozbiljno pogodila turistički sektor. Zbog mjera koje su uvedene kako bi se suzbila širenje virusa, ponuda u kategoriji kampova nije rasla, a turistička industrija se suočila s ozbiljnim smanjenjem broja posjetitelja. Usprkos izazovima, 2021. godine zabilježen je blagi porast u smještajnim kapacitetima kampova, koji su narasli za dodatnih 1.200 kreveta.

Ovaj rast, iako skroman u usporedbi s prethodnim razdobljem, odražava oporavak turističkog sektora i prilagodbu tržišta novim uvjetima. U posljednjem razdoblju, iako nije došlo do značajnog porasta u broju smještajnih kapaciteta, primijetljivo je poboljšanje turističke ponude u smislu sadržaja i aktivnosti koje se nude posjetiteljima. To uključuje inovativne pristupe, kao što su glamping kapaciteti, koji spajaju udobnost luksuznog smještaja s iskustvom boravka u prirodi. Ovi novi trendovi odgovaraju promjenjivim preferencijama putnika koji traže jedinstvena i autentična iskustva.

Godina 2019. bila je rekordna za hrvatske kampove, sa zabilježenih 2,8 milijuna dolazaka i 18,6 milijuna noćenja. Ove brojke odražavaju popularnost kampiranja kao turističkog izbora, a kampovi su se pokazali kao atraktivna destinacija za obitelji, mlade ljude, kao i za one koji žele pobjeći od gradskih gužvi i uživati u prirodi. Međutim, u 2020. godini, kada je pandemija snažno udarila na turizam, zabilježen je pad ovih brojki, s ostvarenom samo 46% pretpandemijskih noćenja (Kamping udruženje Hrvatske, 2022). Ovakav trend nije iznenađujući, s obzirom na globalne restrikcije putovanja i opće nesigurnosti koje su utjecale na turističke odabire.

S obzirom na situaciju u 2021. godini, došlo je do oporavka i ponovnog rasta broja noćenja u kampovima, koji su se približili pretpandemijskim razinama. Oporavak je rezultat ne samo poboljšanih epidemioloških mjera i prilagodbe turističke industrije novim uvjetima, već i povećane potražnje za prirodnim destinacijama, koje su postale sve privlačnije putnicima u doba pandemije. Mnogi su otkrili čari kampiranja kao sigurnog i fleksibilnog načina odmora, daleko od masovnog turizma, što je doprinijelo ponovnom rastu interesiranja za kampiranje. ako je

Hrvatska prepoznata po svojoj prekrasnoj obali i netaknutoj prirodi, glamping resorti ovdje su često smješteni unutar kampova, što ih čini manje vidljivima u usporedbi s drugim europskim destinacijama gdje postoje resorti isključivo posvećeni glampingu. Jedan od glavnih razloga zašto se glamping u Hrvatskoj suočava s ovim izazovima leži u strukturi smještaja. Dok druge europske zemlje nude širok spektar glamping opcija, često udaljenih od tradicionalnih kampova, u Hrvatskoj se većina glamping objekata nalazi unutar postojećih kampova.

Ovo može smanjiti osjećaj ekskluzivnosti i luksuza koji glamping obično nudi. Na hrvatskom tržištu jedini objekt koji se isključivo posvećuje glampingu jest Arena One 99, dok su ostali glamping resorti smješteni unutar kampova, što može utjecati na percepciju i iskustvo gostiju (Cvelić Bonifačić, et al. 2017). Međutim, potražnja za glampingom u Hrvatskoj može rasti iz nekoliko razloga. Prema istraživanju Petruša, Vlahov, (2019) glavni motivi za dolazak turista u kampove uključuju blizinu mora i prirode.

Većina glamping objekata u Hrvatskoj smještena je na atraktivnim lokacijama uz more ili u blizini prirodnih ljepota, što dodatno privlači turiste. Ljudi koji odabiru kampove često traže aktivnosti kao što su plivanje, kupanje i druge sportske aktivnosti poput jogginga i trčanja. Ove aktivnosti su savršeno usklađene s onim što glamping nudi, pružajući gostima jedinstveno iskustvo uživanja u prirodi uz udobnost luksuznog smještaja. Osim toga, rastuća ekološka svijest među turistima dodatno potiče interes za glamping. Gosti su sve više zainteresirani za održive i ekološki prihvatljive oblike turizma koji im omogućuju da se povežu s prirodom bez žrtvovanja udobnosti.

Glamping objekti često koriste održive materijale i nude iskustva koja su u skladu s prirodom, što može privući ekološki osviještene turiste. Kako bi se dodatno potaknula potražnja za glampingom u Hrvatskoj, potrebno je ulagati u promociju ovih objekata kao samostalnih destinacija. Razvoj posebnih glamping resorta, koji nisu samo dio kampova, mogao bi poboljšati prepoznatljivost i privlačnost ovog oblika turizma. Također, edukacija i informiranje turista o prednostima glampinga, kao i isticanje jedinstvenih iskustava koja se mogu doživjeti, mogla bi povećati interes i posjećenost.

3.2. Povijesni razvoj glampinga u Hrvatskoj

Glamping turizam, kombinacija glamura i kampiranja, postaje sve popularniji oblik turizma u svijetu, a posebno u Hrvatskoj. Iako je ovaj oblik odmora u našoj zemlji još uvijek relativno nov, njegov razvoj započeo je 2016. godine, kada je sve više turista počelo prepoznavati čari koje pruža (Miščančuk, 2020). Ova forma turizma predstavlja fuziju luksuza i prirode, omogućujući putnicima da uživaju u vanjskim ljepotama bez odricanja od udobnosti i sofisticiranosti. Iako mnogi turisti u Hrvatskoj još uvijek nisu upoznati s pojmom glampinga, to ne znači da nema turističkih ponuda u ovoj kategoriji. Glamping je postao trend putovanja koji su mnogi počeli smatrati načinom života, a populariziran je početkom 2000-ih godina.

U Hrvatskoj se glamping polako, ali sigurno, razvija i obogaćuje turističku ponudu, nudeći raznovrsne opcije smještaja koje odgovaraju različitim potrebama i ukusima posjetitelja. Jedna od zablude vezanih uz glamping jest da se radi o obliku odmora koji nije dostupan široj javnosti zbog visoke cijene. Iako postoje vrlo luksuzni glamping objekti koji nude vrhunske usluge i opremu, u Hrvatskoj postoji i niz pristupačnijih opcija koje omogućuju svim posjetiteljima da uživaju u ovoj vrsti turizma. Uistinu, glamping u Hrvatskoj može se smatrati novitetom na turističkom tržištu, a broj dostupnih destinacija i razina kvalitete sadržaja svakako su zavidni.

Glamping smještajni objekti u Hrvatskoj nalaze se na raznolikim lokacijama, od obale Jadranskog mora do prekrasnih parkova prirode, jezera, rijeka, planina i šuma. Ova raznolikost omogućava posjetiteljima da izaberu mjesto koje najbolje odgovara njihovim željama, bilo da žele uživati u miru šume, tišini planina ili ljepoti obale. Osim samog smještaja, mnogi glamping objekti nude dodatne aktivnosti, poput vožnje bicikla, planinarenja, ribolova i raznih drugih avanturističkih iskustava, čime se dodatno obogaćuje boravak turista.

Kvaliteta glamping sadržaja u Hrvatskoj na visokom je nivou, a mnogi objekti pružaju jedinstveno iskustvo koje uključuje ekološke i održive prakse. Mnogi vlasnici ovih objekata posvećuju posebnu pažnju korištenju prirodnih materijala, obnovljivih izvora energije i lokalne kuhinje, čime ne samo da privlače turiste, već i čuvaju prirodu i okoliš. Ovo je osobito važno u vremenu kada je svijest o održivom turizmu u porastu, a turisti traže autentične i ekološki prihvatljive opcije. Uz sve navedeno, glamping turizam u Hrvatskoj nudi i emocionalnu

dimenziju koja nadilazi sam čin odmora. Ova iskustva omogućavaju ljudima da se povežu s prirodom, osjete mir i tišinu, te provedu kvalitetno vrijeme sa svojim najmilijima daleko od užurbanosti svakodnevnog života. Mogućnost uživanja u prekrasnim zalascima sunca, zvjezdanim noćima i mirisima prirode u luksuznom smještaju stvara nezaboravne uspomene koje će trajati cijeli život.

3.3. Glamping ponuda u Hrvatskoj

Hrvatska, sa svojim nevjerojatnim prirodnim bogatstvima, pruža brojne mogućnosti za glamping. Lokacije su raznolike, a uključuju obalu Jadranskog mora, slikovita jezera, rijeke, nacionalne parkove, šume i planine. Ova raznolikost čini Hrvatsku idealnom destinacijom za sve one koji žele pobjeći od svakodnevice i uživati u netaknutoj prirodi, ali i u luksuznom smještaju. Smještaj u glamping resortima i kampovima varira od onih s pet zvjezdica, koji nude vrhunske sadržaje i usluge, do onih skromnijih, ali jednako privlačnih opcija (Miščančuk, 2020).

Kada se pretražuje glamping ponuda u Hrvatskoj, lako je primijetiti da postoje određeni centri popularnosti. Na platformi za rezervaciju smještaja, poput Booking.hr, prikazan je značajan broj glamping kampova diljem zemlje. Primjerice, Rovinj se ističe s čak 34 kampova koji nude glamping, što ovu destinaciju čini jednim od najtraženijih mjesta za glamping odmor. Poreč također nudi bogatu ponudu s 48 kampova, dok je Zadar prepun četiri glamping kampa, a Pula se ponosi sa 12 kampova. Nacionalni park Plitvička jezera nudi četiri kampa, što je odlična prilika za uživanje u prirodnim ljepotama ovog UNESCO-vog svjetskog nasljeđa (Vrtodušić Hrgović, et.all. 2018.).

Otok Krk se izdvaja s 18 kampova, dok otok Brač nudi šest glamping opcija. Istra se ističe kao najbogatija regija s ukupno 174 glamping kampa, što potvrđuje popularnost ovog načina odmora u tom dijelu Hrvatske (Hrgović Vrtodušić, et al. 2018). Ova raznolika ponuda ne samo da privlači domaće turiste, već i strance koji traže jedinstveno iskustvo boravka u prirodi. U Hrvatskoj, iako ponuda glamping smještaja raste, još uvijek zaostaje u odnosu na druge europske zemlje. Ova vrsta turizma nudi jedinstveno iskustvo, kombinirajući udobnost i prirodu, no razina kvalitete i opremljenosti varira. Na hrvatskom tržištu moguće je pronaći širok spektar glamping kapaciteta,

od izuzetno luksuznih šatora koji pružaju vrhunski komfor, do jednostavnijih opcija koje su pristupačnije, ali i dalje nude sve osnovne sadržaje potrebne za ugodan boravak.

Jedan od ključnih aspekata glamping turizma je naglasak na ekološkoj održivosti. Mnogi kampovi nastoje osigurati održive prakse koje minimaliziraju njihov utjecaj na okoliš, što uključuje korištenje domaćih i ekološki uzgojenih proizvoda. Ova praksa ne samo da pridonosi očuvanju prirodnog okoliša, već i obogaćuje iskustvo gostiju. Mogućnost uživanja u svježem voću i povrću iz vlastitih vrtova predstavlja dodatnu vrijednost koju gosti često cijene. Kroz takve inicijative, glamping ne nudi samo smještaj, već i potpunu povezanost s prirodom i lokalnom kulturom.

Osim ekoloških aspekata, glamping kampovi nude i razne luksuzne usluge koje dodatno obogaćuju boravak. Mnogi od njih nude mogućnost naručivanja doručka ili paketa s domaćim proizvodima koji čekaju pred vratima, a neki čak uključuju i specijalne doživljaje poput jagoda sa šampanjcem pri dolasku. Takvi detalji ne samo da podižu standard usluge, već također stvaraju nezaboravna iskustva koja gosti dijele s drugima.

U dodatku, mnogi glamping kampovi nude sadržaje poput vrućih bačvi pod vedrim nebom, hidromasažnih kada, sauna, masaža te usluge najma bicikala. Ova raznolikost sadržaja osigurava da svaki gost može pronaći nešto što odgovara njegovim željama i potrebama. Uz mogućnost rekreacije, poput vožnje biciklom ili skijanja zimi, glamping kampovi postaju svestrana odredišta koja privlače različite tipove posjetitelja, od parova u potrazi za romantičnim bijegom do obitelji koje žele provesti kvalitetno vrijeme u prirodi.

Međutim, i dalje postoji prostor za poboljšanje. Kako bi se povećala atraktivnost glampinga u Hrvatskoj, važno je nastaviti razvijati i unapređivati ponudu. To uključuje ne samo ulaganje u infrastrukturu i opremu, već i stvaranje jedinstvenih programa i iskustava koji će gostima omogućiti da se povežu s lokalnom zajednicom i prirodom. Razvijanjem dodatnih sadržaja i aktivnosti, kao što su radionice o ekološkom uzgoju, vođene ture po prirodnim ljepotama ili kulturni događaji, može se dodatno obogatiti iskustvo gostiju i povećati interes za glamping turizam. Na čak 12 različitih mjesta diljem zemlje, ljubitelji prirode mogu doživjeti luksuzno kampiranje koje zadovoljava visoke standarde udobnosti i estetike.

Jedna od najluksuznijih glamping lokacija u Hrvatskoj nalazi se u Višnjanju. Ovdje se gosti mogu smjestiti u restauriranoj kamenoj vili, koja nudi jedinstveni spoj tradicije i modernog dizajna. Cijena noćenja iznosi 272 eura, što odražava visoki standard usluge i udobnosti koja se nudi. Ova lokacija nije samo savršena za opuštanje, već nudi i mogućnost istraživanja ljepota Istre, regije poznate po svojim vinogradima, maslinicima i povijesnim gradovima. U blizini Dubrovnika, u Čilipima, smještene su glamping kućice na drvetu, koje nude idilično iskustvo za 177 eura po noći Kamping udruženje Hrvatske, 2022. Ove kućice omogućuju gostima da se povežu s prirodom dok uživaju u modernim sadržajima i spektakularnom pogledu na okolnu prirodu.

Ova kombinacija luksuza i prirodnog okruženja čini Čilipe idealnim mjestom za romantične izlete ili obiteljske odmore. Nadalje, u Rakitju, nedaleko Zagreba, nalaze se glamping eko kabine koje pružaju savršeni bijeg od gradske vreve. Ove kabine su dizajnirane s naglaskom na održivost i ekološku svjesnost, što ih čini privlačnima za sve one koji žele uživati u prirodi, a istovremeno brinuti o okolišu. Safari šatori kod Šibenika također nude jedinstveno iskustvo luksuznog kampiranja, gdje gosti mogu uživati u udobnosti dok istražuju ljepote Dalmacije. Jedan od odličnih primjera glampinga u Hrvatskoj je autokamp Bi-Village, smješten u Fažani.

Ovaj kamp se ističe kao jedini autokamp u Istri koji nudi šatore klase superior. Smješten na mirnoj lokaciji, u neposrednoj blizini mora, Bi-Village pruža izvanredan pogled i luksuzno iskustvo kampiranja. Gosti mogu uživati u svim čarima prirode, dok su istovremeno blizu plaže i raznih aktivnosti. U posljednje vrijeme, mnogi hrvatski kampovi prepoznali su potencijal glampinga i u svoju ponudu uključili vrhunske smještajne objekte. Ovi kampovi često nude posebna glamping naselja, koja omogućuju gostima da uživaju u potpunom luksuzu i privatnosti. Osim smještaja, kampovi nude i razne aktivnosti, wellness programe i gastronomske doživljaje, čime dodatno obogaćuju iskustvo boravka. Jedno od najistaknutijih glamping odredišta u Hrvatskoj je Arena One 99 Glamping u Medulinu. Kao jedini kamp u zemlji u potpunosti posvećen glampingu i zdravom načinu života, Arena One 99 nudi ne samo luksuzan smještaj, već i razne aktivnosti usmjerene na zdravlje i wellness. Gosti mogu uživati u meditaciji, jogi, te brojnim drugim programima koji potiču tjelesnu i duhovnu ravnotežu. Ovo mjesto nudi savršen bijeg iz svakodnevnog stresa, pružajući priliku za opuštanje u okrilju prirode.

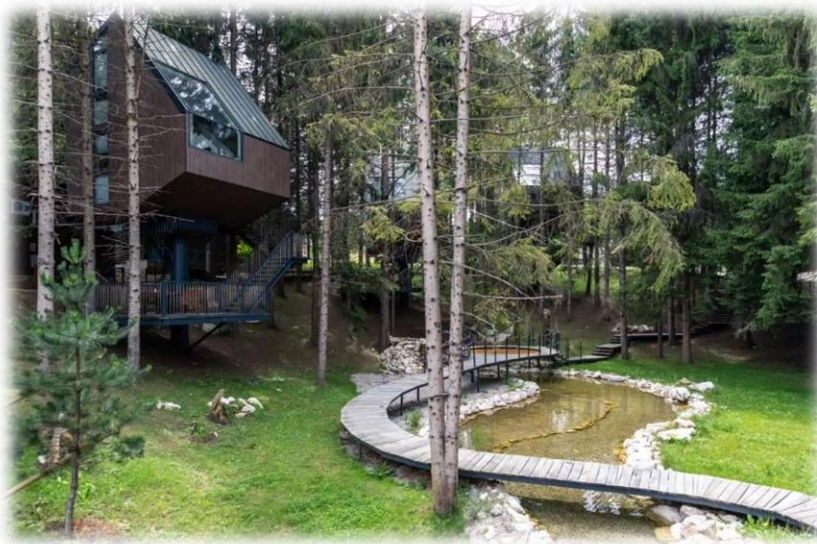
Slika 1 Arena One 99 Glamping u Medulinu



Izvor; <https://grazia.hr/glamping-hrvatska/> (1.8.2024.)

Plitvice Holiday Resort u Rakovici nudi jedinstveno iskustvo smještaja u kućicama podignutim u krošnjama drveća ili uz jezero, u neposrednoj blizini Nacionalnog parka Plitvička jezera. Ovaj resort je prava oaza mira i tišine, idealna za one koji traže spoj luksuza i prirodnih ljepota. Boravak u kućicama pod krošnjama pruža osjećaj potpune povezanosti s prirodom, dok su moderni sadržaji i usluge na raspolaganju gostima. Plitvička jezera, s jedinstvenim slapovima i kristalno čistim vodama, dodatno obogaćuju ovo iskustvo, čineći ga nezaboravnim.

Slika 2 Plitvice Holiday Resort u Rakovici



Izvor; <https://grazia.hr/glamping-hrvatska/> (1.8.2024.)

Polidor u Funtani također nudi jedinstveno glamping iskustvo, s drvenim kućicama i potpuno opremljenim glamping šatorima. Ovo je savršeno mjesto za romantičan odmor u dvoje, s naglaskom na udobnost i privatnost. Gosti mogu uživati u luksuzno uređenim sanitarnim čvorovima, bazenu te raznim aktivnostima u okolici. Polidor predstavlja sklad između prirode i luksuza, omogućujući gostima da se opuste i uživaju u svakom trenutku provedenom u ovom predivnom okruženju.

Medora Orbis u Podgori nudi smještaj u drvenim glamping kućicama i atraktivnim sferičnim šatorima s jedinstvenim spavaćim sobama. Ovaj resort ističe se svojom kreativnom arhitekturom i dizajnom, koji je prilagođen suvremenim putnicima željnim avanture i luksuza. Lokacija uz obalu pruža prekrasne poglede na more, dok bogata ponuda sadržaja, uključujući wellness programe i razne sportske aktivnosti, čini Medoru Orbis idealnim mjestom za opuštanje i rekreaciju.

Kamp Slapić u Dugoj Resi nudi jednostavniji, ali jednako atraktivan smještaj u drvenim kućicama smještenim uz obalu rijeke Mrežnice. Ovaj kamp je idealan za one koji traže mir i tišinu u prirodnom okruženju, daleko od gužve i buke. Rijeka Mrežnica, s kristalno čistom vodom i bujnom vegetacijom, pruža savršeno okruženje za kupanje, ribolov i druge aktivnosti na

otvorenom. Kamp Slapić predstavlja spoj jednostavnosti i prirodne ljepote, što ga čini posebnim mjestom za odmor.

Lantern Premium Camping Resort u Poreču nudi luksuzno glamping naselje smješteno u mirnom dijelu kampa, s privatnim bazenom i prekrasnim pogledom na Tarsku valu. Ovaj resort nudi 14 luksuznih šatora, svaki s pogledom na more i Novalju, pružajući gostima vrhunski komfor i privatnost. S bazenom namijenjenim isključivo glamping gostima, te šatorima koji mogu primiti do šest osoba, Lanterna je savršen izbor za obitelji i grupe prijatelja koji traže luksuzan i opuštajući odmor.

Slika 3 Lanterna Premium Camping Resort u Poreču



Izvor; <https://grazia.hr/glamping-hrvatska/> (1.8.2024.)

Na otoku Obonjanu, u blizini Šibenika, smješten je luksuzni kamp sa šatorima namijenjenim za dvije do četiri osobe. Ovi šatori, skriveni među visokim drvećem, nude potpuni mir i privatnost, uz sve pogodnosti modernog smještaja. U cijenu boravka uključene su i razne aktivnosti poput joge, grupnih meditacija, kino projekcija na otvorenom, te radionica i glazbenih događanja. Ovo mjesto nudi savršen spoj luksuza i duhovne obnove, idealno za one koji traže odmor s dodatnom vrijednošću.

Slika 4 Otok Obonjan glamping turizam



Izvor; <https://grazia.hr/glamping-hrvatska/> (1.8.2024.)

Na otoku Lošinju, u uvali Čikat, nalazi se kamp sa safari šatorima namijenjenim avanturistima. Ovaj kamp nudi spoj borove šume, mora i vanjskog bazena, pružajući gostima priliku da uživaju u prirodnim ljepotama i brojnim sadržajima. Svaki šator opremljen je kuhinjom, a može primiti do šest osoba, što ga čini idealnim za obitelji i grupe prijatelja. Kamp Čikat je savršeno mjesto za sve koji traže avanturu i luksuz u jednom.

Slika 5 Kamp Čikat



Izvor; <https://grazia.hr/glamping-hrvatska/> (1.8.2024.)

Na otoku Biševu, u blizini Komiže, nalazi se jedinstveno glamping odredište za one koji se žele potpuno odmaknuti od modernog života. Ovaj kamp nudi jednostavniji smještaj, ali omogućava potpuni dodir s prirodom. U blizini se nalazi restoran koji nudi organsku hranu, uključujući povrće i ribu, što dodatno obogaćuje iskustvo boravka u ovom kampu. Biševo je idealno za one koji traže mir, tišinu i autentičan doživljaj prirode.

Redovito su u ponudi i razne aktivnosti koje mogu ispuniti vrijeme gostiju poput ribolova, streličarstva, teniskih terena, dječjih igrališta, restorana, golf terena, pješačkih i skijaških staza, paintballa i sličnih sportskih aktivnosti, ali i posjete povijesnim i kulturnim znamenitostima te prirodnim ljepotama u blizini. Izuzetno je važna fenomenalna lokacija na kojoj ćete se odlučiti izgraditi jedno takvo glamping „selo“, iako nije nužno da ponuda bude toliko glamurozna i skupa koliko je važna kreativnost i dovitljivost domaćina.

3.4. Buduće odrednice razvoja glamping turizma u Hrvatskoj

Glamping, kao moderan oblik turizma, predstavlja jedinstvenu priliku za Hrvatsku da iskoristi svoje prirodne resurse i razvije novi, luksuzni segment turističke ponude. Hrvatska se može pohvaliti brojnim netaknutim predjelima, blagom klimom i atraktivnim krajolicima, što su ključni elementi za uspješan razvoj glampinga. Ovaj oblik turizma kombinira udobnost i luksuz tradicionalnog smještaja s autentičnim iskustvom boravka u prirodi. U svjetskim razmjerima, glamping je već dugo popularan, dok se u Hrvatskoj počeo razvijati tek unazad nekoliko godina.

Iako je trenutno ponuda još uvijek ograničena, kvaliteta varira od vrhunski opremljenih luksuznih šatora do skromnijih smještajnih objekata, koji i dalje pružaju potrebnu udobnost i omogućavaju gostima uživanje u jedinstvenim lokacijama. Za daljnji razvoj glampinga u Hrvatskoj, ključnu ulogu imaju državne i lokalne institucije. Država bi trebala stvoriti adekvatan zakonodavni okvir koji bi potaknuo ulaganja u ovaj sektor, dok bi lokalne zajednice trebale prepoznati potencijal glampinga kao alata za promociju i ekonomski rast svojih područja. Destinacije, dakle, imaju odgovornost odlučiti kakav turistički proizvod žele razvijati i koje goste žele privući. U tom kontekstu, glamping predstavlja priliku za pozicioniranje na turističkom tržištu kao destinacija koja nudi luksuzna, ali ekološki osviještena iskustva (Ivandić, 2021).

Hrvatski otoci i ruralna područja, koja već posjeduju iznimnu ambijentalnu vrijednost, idealni su kandidati za razvoj glamping turizma. Ovaj segment može pridonijeti razvoju lokalnih zajednica kroz stvaranje novih radnih mjesta, promociju lokalne gastronomije i kulturne baštine te očuvanje prirodnih resursa. Upravo su prirodne ljepote i raznolikost krajolika ono što bi Hrvatsku moglo izdvojiti na globalnom tržištu glampinga. Međutim, koliko će Hrvatska uspjeti iskoristiti svoje prirodne prednosti za razvoj ovog oblika turizma, uvelike ovisi o razumijevanju suvremenih trendova i spremnosti nositelja turističke politike na svim razinama da ih primijene u praksi.

Jedan od izazova s kojim se Hrvatska suočava u razvoju glampinga je relativno kasni početak u odnosu na druge zemlje. Iako se glamping već etablirao kao popularan oblik odmora u mnogim dijelovima svijeta, u Hrvatskoj je ovaj trend još uvijek u razvoju (Ivandić, 2021). To, s jedne strane, predstavlja izazov jer je potrebno ulaganje u infrastrukturu, promidžbu i edukaciju, ali s druge strane, pruža i priliku da se od početka izgradi kvalitetna i autentična ponuda koja će privući zahtjevnije goste. Važno je naglasiti da glamping nije samo luksuzni smještaj, već cjelovito iskustvo koje uključuje kontakt s prirodom, wellness usluge, rekreaciju, vrhunsku gastronomiju i zabavne sadržaje. Razvoj glampinga u Hrvatskoj može imati i pozitivan utjecaj na okoliš, pod uvjetom da se provodi na održiv način. Glamping može potaknuti ekološki osviještene investicije, kao i razvoj infrastrukture koja poštuje prirodni okoliš. Održivost bi trebala biti temeljna vrijednost ovog segmenta turizma, kako bi se očuvala prirodna bogatstva koja privlače turiste. Stoga je važno da se prilikom planiranja i realizacije glamping projekata vodi računa o zaštiti okoliša, očuvanju kulturne baštine i uključivanju lokalne zajednice u proces donošenja odluka.

Hrvatska ima sve predispozicije da postane prepoznatljiva destinacija za glamping. Međutim, da bi se taj potencijal u potpunosti iskoristio, nužna je koordinirana akcija na svim razinama – od državne politike do lokalnih zajednica i privatnih investitora. Samo uz zajednički napor i strateški pristup, glamping može postati značajan segment hrvatske turističke ponude, privući nove goste i doprinijeti održivom razvoju ruralnih područja i otoka. Hrvatska ima priliku zauzeti svoje mjesto na globalnom turističkom tržištu glampinga, no uspjeh će ovisiti o spremnosti da se iskoriste bogomdani resursi i prilagode suvremenim trendovima u turizmu.

Iako glamping na prvi pogled može izgledati kao suprotnost izvornom konceptu kampiranja, njegova privlačnost leži u činjenici da uspijeva privući i one goste koji inače preferiraju hotelski smještaj zbog važnosti komfora. U tom smislu, glamping je idealan spoj najbolje iz oba svijeta – gostu pruža priliku da se poveže s prirodom, ali bez žrtvovanja udobnosti na koju je naviknut. Ova vrsta turizma također može igrati ključnu ulogu u turističkom razvoju zemalja poput Hrvatske, gdje je tržište glampinga još uvijek u povojima. Iako ponuda trenutno nije dovoljno razvijena, globalni trendovi i sve veća potražnja za ovakvim smještajem sugeriraju da postoji značajan potencijal za rast.

Razvoj glamping smještaja i proširenje ponude mogao bi biti jedan od ključnih pokretača turizma u Hrvatskoj, posebno u kontinentalnim dijelovima zemlje koji su manje razvijeni u turističkom smislu. Ulaganje u glamping infrastrukturu moglo bi doprinijeti ravnomjernijem razvoju turizma diljem Hrvatske, omogućujući turistima da otkriju manje poznata područja koja nude autentičan doživljaj prirode. Također, glamping predstavlja priliku za privlačenje novog tržišnog segmenta, posebno onih putnika koji traže luksuz, ali i dublju povezanost s prirodom. Osim toga, glamping bi mogao pomoći u prevladavanju sezonalnosti hrvatskog turizma, jer bi ovakva vrsta smještaja mogla privući goste tijekom cijele godine, a ne samo u ljetnoj sezoni.

ZAKLJUČAK

Glamping turizam predstavlja moderni, luksuzni oblik kampiranja koji se sve više prepoznaje kao atraktivan način odmora, nudeći jedinstveni spoj prirode i udobnosti. Ovaj trend, koji je nastao iz želje za autentičnim doživljajem prirode bez odricanja od luksuza, postaje sve popularniji, a u Hrvatskoj predstavlja rastući segment turističke ponude. Glamping nije samo vrsta smještaja, već cjelovito iskustvo koje posjetiteljima pruža priliku da se ponovno povežu s prirodom, a da pritom ne žrtvuju udobnost i stil života na koji su navikli.

Ovaj oblik turizma omogućuje gostima da uživaju u čarima kampiranja bez izazova koje tradicionalni kamping često donosi. Umjesto klasičnih šatora, glamping nudi luksuzne šatore, kućice na drvetu, kapsule i čak neobične smještajne objekte poput preuređenih olupina zrakoplova, stvarajući tako jedinstvenu ponudu koja zadovoljava i najzahtjevnije goste. Jedna od ključnih prednosti glamping turizma je njegova sposobnost da revitalizira turistički nerazvijena područja u Hrvatskoj. Glamping omogućuje razvoj novih destinacija izvan uobičajenih turističkih ruta, čime se povećava turistički potencijal manje poznatih regija.

Ovo, u kombinaciji s ekološkom osviještenošću koja je često povezana s ovakvim načinom odmora, stvara održiv turistički model koji doprinosi očuvanju prirodnih resursa dok istovremeno generira ekonomski rast. Hrvatska, kao turistička destinacija, trenutno raspolaže ograničenom ponudom glamping smještaja, što je dijelom posljedica sporog prihvaćanja ovog inovativnog oblika turizma. Ipak, rastuća potražnja pokazuje da je vrijeme za daljnji razvoj ovog segmenta itekako došlo. Naime, glamping smještaji u Hrvatskoj već sada nude razinu luksuza koja je usporediva s luksuznim hotelima, ali se čini da ta činjenica još uvijek nije dovoljno prepoznata u široj javnosti.

Potencijal za daljnji razvoj je ogroman, osobito s obzirom na to da u regiji ne postoji slična ponuda. Razvoj glamping turizma u Hrvatskoj može značajno doprinijeti smanjenju sezonalnosti hrvatskog turizma. Dok tradicionalni oblici turizma u zemlji uglavnom ovise o ljetnoj sezoni, glamping može privući posjetitelje tijekom cijele godine, zahvaljujući svom jedinstvenom konceptu i prilagodljivosti različitim vremenskim uvjetima. Osim toga, glamping nudi priliku za produljenje turističke sezone i uvođenje novih, inovativnih turističkih proizvoda koji će povećati

konkurentnost Hrvatske na globalnom turističkom tržištu. Zaključno, glamping turizam u Hrvatskoj nosi veliki potencijal za budući rast i razvoj. Njegova kombinacija luksuza, održivosti, i autentičnog doživljaja prirode čini ga atraktivnim za širok spektar turista, od onih koji traže miran bijeg iz svakodnevnog života, do avanturista koji žele iskusiti nešto novo. Uz adekvatna ulaganja i promociju, glamping bi mogao postati jedan od vodećih turističkih proizvoda u Hrvatskoj, koji će zemlju izdvojiti kao predvodnika u ovom specifičnom obliku turizma u regiji. Kako popularnost glampinga nastavlja rasti, tako raste i potencijal za njegov daljnji razvoj, čineći ga iznimno perspektivnim ulaganjem za budućnost hrvatskog turizma.

LITERATURA

1. Barebones, O. I. (2013). *Povijest glamping pokreta*. Preuzeto 15.7.2024., s <https://blog.glamping.com/history-of-the-glamping-movement/>
2. Brochado, A., & Pereira, C. (2017). Comfortable experiences in nature accommodation: Perceived service quality in glamping. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 17, 77-83. Preuzeto 15.7.2024 <https://doi.org/10.1016/j.jort.2017.09.001>
3. Cegur Radović, T., Lončarić, D., & Cvelić Bonifačić, J. (2021). Camping tourism experience, satisfaction and loyalty: An empirical study from Croatia. *ToSEE - Tourism in Southern and Eastern Europe*, 6(1), 817-834.
4. Cvelić Bonifačić, J. (2013). *Menadžment konkurentnosti kampova: trendovi i primjena interneta*. Pula: Fakultet ekonomije i turizma Pula Preuzeto 15.7.2024. <https://hrcak.srce.hr/file/147468> (str. 154-173).
5. Cvelić Bonifačić, J., et al. (2017). Glamping – kreativni smještaj u kampovima: uvidi i prilike. U *ToSEE – Tourism in Southern and Eastern Europe*, 4, 101-114.
6. Emerić, G. (2021). Novi trendovi kamping turizma - glamping i obiteljski kampovi. *Geoadria*, 26(1), 59-82. Preuzeto 15.7.2024. <https://doi.org/10.15291/geoadria.3095>
7. Ergüven, M. H., Yılmaz, A., & Kutlu, D. (2015). Hibridni turizam u kontekstu diverzifikacije turističkog proizvoda: glamping. *Journal of Academic Social Science Studies*, 41, 255-265.
8. Filipe, S., Santos, C. A., & Barbosa, B. (2018). Motivacije i prepreke turista za odabir glampinga: istraživačka studija. U *CBU International Conference Proceedings*, 6(0), 113-119. Preuzeto 15.7.2024. <https://EconPapers.repec.org/RePEc:aad:iseicj:v:6:y:2018:i:0:p:113-119>
9. Glamping Association. (2019). *Povijest glampinga*. Preuzeto 15.7.2024., s <http://www.glampingassociation.co.uk/history-of-glamping.php>
10. Haak, E. (2021). *Razvoj glamping turizma*. Zagreb: Institut za turizam.
11. Hendija, Z. (2006). Kamping turizam. U *Hrvatski turizam: plavo, bijelo, zeleno* (knjiga br. 3, str. 65-95). Znanstvena edicija Instituta za turizam.
12. Hendija, Z., & Čizmar, S. (2022). Suvremene tendencije kamping turizma u Europi. *Turizam*, 56(5), 30–37.

13. Hendija, Z., & Mikačić, V. (2022). Kamping turizam u Hrvatskoj s posebnim osvrtom na europske tendencije. *Turizam*, 8(2), 30–37.
14. Horáková, H., & Boscoboinik, A. (2012). *From production to consumption: Transformation of rural communities*. Freiburg Studies in Social Anthropology, Vol. 35. LIT Verlag Münster.
15. Hrgović Vrtodušić, A., et al. (2018). Glamping – novi oblik vanjskog smještaja. *Ekonomski misao i praksa*, 27(2), 621–639.
16. Hrvatska turistička zajednica. (2022). *Smještajni kapaciteti hrvatskog turizma s analizom popunjenosti i sezonalnosti prometa prema vrstama smještajnih kapaciteta*. Zagreb: HTZ.
17. Ivandić, N. (2021). *Trendovi ljetnog odmarališnog turizma u svijetu i Europi*. Zagreb: Institut za turizam.
18. Kamping udruženje Hrvatske. (2022). *Turistički promet i kapaciteti u kampovima u Republici Hrvatskoj*. Poreč: KUH. Preuzeto 15.7.2024., s <https://www.camping.hr/hr/kampiranje-hrvatska>
19. Miščančuk, T. (2020). *Hrvatska kamping ponuda*. Zagreb: HGK.
20. Narodne novine. (2016). *Pravilnik o razvrstavanju i kategorizaciji ugostiteljskih objekata iz skupine kampovi* (NN 54/2016). Preuzeto 15.7.2024., s http://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_06_54_1409.html
21. Petruša, I., & Vlahov, A. (2019). Uloga glampinga u razvoju ponude kamping turizma – mogućnosti i budući izgledi u Republici Hrvatskoj. U J. Šimurina, I. Načinović Braje, & I. Pavić (Eds.), *Proceedings of FEB Zagreb 10th International Odyssey Conference on Economics and Business*.
22. Rudančić, A., & Kulić, K. (2020). Kamping turizam u ulozi stvaranja konkurentnosti hrvatskog turizma. *Acta Economica Et Turistica*, 6(1-2), 25-40. Preuzeto 15.7.2024. <https://hrcak.srce.hr/252104>
23. Sladoljev, J. (2019). *Kamping turizam*. Pula: C.A.S.H.
24. Sladoljev, J. (2021). *Kampiranje i naturizam u Hrvatskoj: povijest jedne profesije*. Poreč: Slap.
25. Uvjeti za kategorizaciju vrste kamp i pojedini uvjeti za vrstu kamp naselje." (2023). Preuzeto 15.7.2024. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/dodatni/430250.pdf>

26. Vrtodušić Hrgović, A., Cvelić Bonifačić, J., & Licul, I. (2018). Glamping – novi oblik vanjskog smještaja. *Ekonomska misao i praksa*, 27(2), 621-639. Preuzeto 15.7.2024. <https://hrcak.srce.hr/213326>

POPIS ILSUTRACIJA

SLIKE

Slika 1 Arena One 99 Glamping u Medulinu	26
Slika 2 Plitvice Holiday Resort u Rakovici	27
Slika 3 Lanterna Premium Camping Resort u Poreču	28
Slika 4 Otok Obonjan glamping turizam	29
Slika 5 Kamp Čikat	29